

microfoon doet het weer niet.
voorzitster spreekt maar is niet te verstaan. Er is geen geluid.

Nou doet hij het. Dames en heren dames en heren het verheugt mij zeer hier vandaag op deze partijraad te kunnen spreken over het thema ouderenbeleid het is zoals u al hebt gehoord van de andere sprekers trouwens u wist het zelf ook wel een belangrijk thema als liberalen zien wij ouderenbeleid en de ouderen van onze samenleving als volwaardige burgers en niet als een soort 3e wiel aan de wagen na de jongeren en de mensen van zogenaamde normale leeftijd wij doen dus niet mee aan hokjesgeest en de werkgroep ouderenbeleid onder leiding van Loek Hermans is tot een zelfde conclusie gekomen. In het rapport ouderen in beweging waarover wij vandaag spreken is bewust afgezien van leeftijdsgrenzen sterker nog de werkgroep stelt dat de ouderen tussen aanhalingstekens niet bestaan. En u begrijpt dat dit op de dag voor mijn 60e verjaardag mij als muziek in de oren klinkt (applaus) waar ik verder in mijn inleiding toch leeftijden noem dienen die dan ook uitsluitend ter illustratie van de omvang van

andere kant band

een kwart ouder dan 50 jaar en 1/8 ouder dan 65 jaar dat aantal zal in de toekomst een forse stijging laten zien tegelijk zal het aantal jongeren aanzienlijk dalen waar op dit ogenblik tegenover iedere 65+ nog 2 personen jonger dan 20 jaar staan zal die verhouding in het jaar 2030 ongeveer 1 op 1 zijn en die dubbele vergrijzing vraagt om een aanpassing van de rol die senioren in onze samenleving hebben. Terecht wordt in het rapport ouderen in beweging gesteld dat maatschappelijke participatie de sleutel voor ouderen is om in beweging te blijven en een van de belangrijkste vormen van maatschappelijke participatie is betaalde arbeid. Slechts weinig ouderen in nederland nemen deel aan het arbeidsproces de arbeids

participatie van senioren in ons land behoort tot de laagste in de Europese Gemeenschap daar moet verandering in komen maar daar is wel een andere mentaliteit vereist. Bij de overheid bij sociale partners maar ook bij de ouderen zelf. *Kennen wij in Nederland het begrip de YUP Young Urban Professional in de*

Verenigde Staten zijn de SUP Senior Urban Professional een alom gerespecteerde en mag ik daar aan toevoegen een buitengewoon machtige bevolkingsgroep en dat zullen zij zonder twijfel in Nederland ook worden maar zover is het nog niet. In 1988 had 12% van de 60+ een betaalde baan en sindsdien zal het er niet beter op zijn geworden van de mensen boven de 50 jaar is op dit ogenblik 3/4 niet meer actief op de arbeidsmarkt er zijn bijna een 1/2 miljoen arbeidsongeschikte 50+ en zo'n 1/4 van de 50+ is werkloos. 10% van de bevolking tussen de 55 en 65 jaar zit in de VUT het aantal 50+ met een pensioen of uitkering is in de periode 1970 tot 1990 dan ook ruimschoots verdubbeld van 1 1/2 miljoen naar 3,1 miljoen en dat is bijna een kwart van onze totale bevolking. Ik vind dat een groot verlies aan kennis en ervaring het is een enorme verspilling van menselijk kapitaal wij kunnen ons dat niet veroorloven en bovendien dreigt die grote in-activiteit onbetaalbaar te worden de financiering van de AOW in de toekomst komt zo onherroepelijk onder druk te staan een grotere arbeidsparticipatie van mensen van zowel jonger als ouder dan de 50 jaar is dan ook absoluut noodzakelijk. Maar ook de demografische ontwikkelingen de dubbele vergrijzing boven en onderaan de leeftijdsopbouw die dubbele vergrijzing die ik juist noemde die vragen om een aanzienlijk grotere arbeidsdeelname van ouderen en hier ligt een grote verantwoordelijkheid van de ouderen zelf maar ook zullen overheid en sociale partners voorwaarden moeten scheppen voor ouderen om langer aan het arbeidsproces te kunnen deelnemen verder moeten maatregelen die de positie van ouderen lange tijd hebben beschermd en hun in-activiteit hebben bevorderd die maatregelen moeten wij ter discussie durven stellen. Dames en heren veel als oorspronkelijk als beschermend ervaren maatregelen van de verzorgingsstaat worden nu paradoxaal als knellend ervaren. Laat mij dat nader toelichten. In de reactie op de industriële revolutie die aan het einde van de 18 eeuw is begonnen is de trend naar een verzorgende overheid langzaam maar zeker vooral door de socialistische beweging ingezet uitgebouwd en gekoesterd en zo werd er in het socialistische mensbeeld van de vorige eeuw nog als normaal gezien dat bepaalde groepen en vrouwen deelnamen aan het arbeidsproces en dat om de eenvoudige reden dat het verdiende loon eenvoudig weg niet kon worden gemist werken was toen een noodzaak. Naarmate de welvaart groeide groeide ook de verzorgingsgedachten en de verzorgingsstaat er werden maatregelen genomen om ouderen en vrouwen in bescherming te nemen. De positie van die groepen op de arbeidsmarkt veranderde en het werd als een verworvenheid ervaren dat men op latere leeftijd kon stoppen met werken en dat vrouwen in het geheel niet meer behoefte te werken. Langzaam maar zeker nam de behoefte aan een toename van die zorgzame en betuttelende overheid af en de verzorgingsstaat kwam onder spanning te staan en maatregelen die eerder als een verworvenheid werden ervaren verwer

den tot knellende keurslijven en dat zien wij ook op dit terrein. Emancipatiebewegingen ontstonden in de jaren 70 vierden de vrouwenemancipatie hoogtij vandaag is de emancipatie van de ouderen terecht actueel. Die overspannen verzorgingsstaat van vandaag zal plaats moeten maken voor de participatie staat

van morgen en dat zal moeten gebeuren door een grondige hereiking van de huidige verzorgingsstaat. Op welke manieren kan de lage arbeidsparticipatie van ouderen en vooral van ouderen vrouwen in ons land worden omgebogen laat mij en paar suggesties doen. Te veel mensen verlaten te vroeg het arbeidsproces door te vroeg uit te treden de VUT dreigt daardoor onbetaalbaar te worden waren er in 1980 zo'n 20 duizend VUTers in 1990 10 jaar later waren er dat al bijna 130.000 dat is meer dan 6 keer zo veel waar van meer dan de helft uit de ambtenarij en de zogenaamde G en G sector de gepremieerde en gesubsidieerde sector afkomstig. Het grote gebruik van de VUT is niet verwonderlijk. Het merendeel van de VUT regelingen is financieel aantrekkelijk zij bieden een netto uitkering van 90% van het laatst genoten loon en de prikkel om te blijven werken is dan wel buitengewoon klein de uitkeringslasten van de VUT zijn daartegen groot zij worden geschat op maar liefst 5,7 miljard gulden en zij wegen dus zwaar op de arbeidskosten. De hoge VUT premie drijft de loonkosten op en veroorzaakt daardoor werkeloosheid en ook in die zin is de VUT te duur. Dames en heren de VUT leeftijd is bovendien geleidelijk aan verlaagd kennen de eerste VUT regelingen nog een leeftijdsgrens van 63 jaar nu gaat gaat men gemiddeld op 60 jarige leeftijd met de VUT bijna 1 op de 3 cao werknemers verlaat het arbeidsproces met een VUT regeling zelfs voor de 60 jarige leeftijd de overheid die ongeveer voor d helft van de VUT populatie zorgt zal als werkgever een forse verhoging van de VUT leeftijd als inzet moeten bij het arbeidsvoorwaarden overleg maar ook in de marktsector zal de huidige nijging tot verhoging van de VUT leeftijd moeten worden doorgezet bovendien zou het netto uitkeringspercentage van die genereuze regeling meer kunnen uiteenlopen een lagere uitkering voor een vroegere VUTer en een hogere uitkering voor lagere VUTers voor latere VUTers dus een flexibele VUT. Verder voorzitter zou ik de deeltijd VUT willen overwegen dat wil zeggen het meer geleidelijk verlaten van het arbeidsproces en dat heeft mijns inziens de voorkeur boven de volledige VUT. Op termijn lijkt mij dat een volledig afschaffing van de VUT onvermijdelijk is. Dames en heren verder zou invoering van een systeem van flexibele pensionering waar ook door Loek Hermans al over is gesproken een systeem van flexibele pensionering dat zou een grotere arbeidsdeelname van ouderen kunnen bevorderen de VVD pleit daar al geruime tijd voor. Waarom zouden individuen er niet voor kunnen kiezen later dan wel eerder dan met hun 65 jarige leeftijd met pensioen te gaan. Latere pensionering levert dan natuurlijk een hoger pensioen op en eerder pensionering een lager pensioen. Maar ook voor werkgevers bied flexibele pensionering een winstpunt er kan immers langer gebruik worden van d kennis en ervaring van werknemers het is nu meestal niet eens mogelijk om na de pensioengerechtigde leeftijd te blijven werken. In het nederlandse arbeidsrecht is

deze mogelijkheid bijna geheel dicht gemetseld. Hoewel het burgerlijk wetboek het doorwerken na de pensioengerechtigde leeftijd niet in de weg staat blijkt dat toch meestal niet te kunnen. De individuele arbeidscontracten cao en ambtenarenreglementen zijn in die reglementen zijn vaak bepalingen opgenomen die er toe strekken dat bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd de *arbeids-overeenkomst eindigt. Maar ook bij het ontbreken van een dergelijke bepaling*

vervalt een dergelijke arbeidsovereenkomst bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd op grond van gebruik of het feit dat wordt verwezen naar een pensioenreglement. Tenzij werkgever en werknemer het samen eens zijn dat doorwerken gewenst is betekent dit dat de pensioengerechtigde werknemer wordt gedwongen het arbeidsproces te verlaten. In ambtelijke dienst is doorwerken met wederzijdse instemming niet eens mogelijk de werknemer en de ambtenaar die nog langer kan en wil doorwerken krijgt daar de kans niet toe. Ik vraag mij af of deze belemmeringen nog nodig zijn en ik nodig de sociale partners en de overheid als werkgever uit eens na te denken over deze belemmerende bepalingen in de cao's de ambtenarenreglementen en pensioenregelingen. Natuurlijk moet dan goed worden gekeken naar de mogelijke gevolgen voor de aan de leeftijd gekoppelde aow en aanvullende pensioenen. Om ook voor

individuele arbeidsovereenkomsten het werken na de pensioengerechtigde leeftijd mogelijk te maken zou opname van een verbodsbepaling in het burgerlijk wetboek overwogen kunnen worden dat is een bepaling die het verbiedt dat de arbeidsovereenkomst wordt beëindigd wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Wij staan hier voor een dilemma een nadeel van een dergelijke bepaling kan immers zijn dat de werkgever wordt gedwongen slecht functionerende werknemers in dienst te houden en dat is uiteraard niet de bedoeling. Daarvoor zal een oplossing gevonden moeten worden wat doet men bijvoorbeeld met een fractievoorzitter die 65 jaar word maar de voordelen van een verbodsbepaling zijn ook duidelijk meer ruimte voor arbeidsparticipatie van gemotiveerde ouderen werknemers en minder verspilling van de kennis en de ervaring die ze hebben. Interessant vind ik ook de door de werkgroep ouderenbeleid de heer Hermans heeft er zo juist over gesproken neergelegde stelling dat demotie mogelijk moet zijn. Voor veel ouderen kan de veel hogere arbeidsproductiviteit juist op latere leeftijd aanleiding zijn het arbeidsproces te verlaten vrijwillig door gebruik te maken van de VUT maar ook onvrijwillig door in te stromen in de WAO en dat zou kunnen worden voorkomen door het salaris van ouderen werknemers in overeenstemming te brengen met hun lagere arbeidsproductiviteit dat is nu voor werknemers vaak onaantrekkelijk omdat een lager loon op latere leeftijd zou resulteren in een lager pensioen en een wijziging in de pensioensystematiek zou daar verandering in kunnen brengen bijvoorbeeld door bij demotie niet meer het eindloon als grondslag voor het pensioen te nemen maar het hoogst genoten loon op deze manier kan het taboe dat op demoties rust worden doorbroken. Vele ouderen kunnen dan langer aan het arbeidsproces deelnemen maar ook kan de grote instroom van ouderen in de wao op die manier worden beperkt. Dames en heren het kabinet:

wil de inkomens afhankelijkheid van de AOW vergroten. Op dit ogenblik draagt de AOW van mensen met een partner jonger dan 65 70% van het minimum loon dat kan worden aangevuld met een van het inkomen van de jongere partner afhankelijke toeslag van 30% van het minimum loon en zo komen we dan op 100%. En nu stelt het kabinet voor de *inkomensafhankelijke*

toeslag van 30% te verhogen tot 50%. Mijn collega Len Rens heeft zich deze week in de tweedekamer vel verzet tegen dat kabinetsvoornemen door een vergroting van de inkomensafhankelijke toeslag immers zullen ouderen en vooral ouderen vrouwen de arbeidsmarkt worden afgejaagd als dat de bijdrage van dit kabinet aan het Europese jaar van de ouderen is dan lijkt hier op een minst en demoties maar dan van het kabinet op zijn plaats. (gelach applaus) Dames en heren de VVD zal zich als liberale partij blijven inzetten voor de emancipatie voor ouderen in onze samenleving. Gelijkwaardigheid eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid zijn daarbij de sleutelwoorden. Juist liberalen moeten het voortouw nemen in het bestrijden van een vooroordeel dat ouderen in beginsel ziek zwak en misselijk zijn wij weten allen dat het tegendeel het geval is een herwaardering van ouderen in onze samenleving is dan ook noodzakelijk een arbeidsmarkt positie zal moeten worden versterkt barrières moeten worden geslecht verantwoordelijkheid moet worden genomen door de overheid door de sociale partners en niet in de laatste plaats door de ouderen zelf. Tot slot dames en heren enige opmerkingen over de actuele politiek ik neem aan dat u mij dat niet kwalijk zult nemen. Dames en heren de paniek in het regeringskamp is compleet de partij van de arbeid staat op 20 zetels verlies het CDA doet het wat beter met 12 zetels verlies. Win Kok moet de partij van de arbeid gaan leiden en laat het te kort dus lopen. Ruud Lubbers is het regeren moe en laat het te kort dus ook lopen de fracties van de CDA en de partij van de Arbeid doen wanhopige pogingen de schade te beperken. Mijn collega Thijs Wildgens van de partij van de arbeid kampioen van het huurwaardeforfait dat is de belasting op het eigen huis stelt voor het groot onderhoud weer aftrekbaar te maken tot nog toe is het enige resultaat dat niemand meer zijn woning laat opknappen want iedereen wacht op een concreet wetsvoorstel dat waarschijnlijk nooit zal komen. CDA en partij van de arbeid hebben voorgesteld de vermogensbelasting te beperken en als dekking stellen zij voor om de rentegroefondsen aan te pakken de koersen van die fondsen zijn inmiddels gekelderd en alle belastingexperts verwachten dat nog meer mensen naar België zullen vluchten er is zoveel kritiek op dat wetsvoorstel dat collega Brinkman inmiddels afscheid heeft genomen van het voorstel van zijn eigen fractie. Dames en heren dit gepruts is niet om aan te zien en schaad ook het aanzien van de politiek en dat terwijl wij in een ernstige economische crises verkeren in de maand januari alleen al zijn 24 duizend mensen werkeloos geworden de winstgevendheid van het bedrijfsleven is dramatisch gekelderd maar politiek leiderschap is er niet. Brinkman wacht op Lubbers Lubbers wacht op Europa en Kok wacht op zich zelf. Dit land wordt niet meert geregeerd door een kabinet maar door fiscale freubelaars moet dit echt nog een heel jaar lang zo doorgaan

op deze manier verliest iedereen. De coalitie stevent af op een nederlaag van Franse afmetingen u zult begrijpen dat ik daar niet meer mee zit maar er zullen ook veel mensen zijn die hun baan of hun bedrijf zullen verliezen want daar zit ik wel mee want het is duidelijk dat dit kabinet onmachtig is waarom hebben CDA en partij van de arbeid niet de moed om dit te erkennen de coalitie moet nu haar

verlies nemen en de weg vrij maken voor een daadkrachtig kabinet dat wel kan regeren wij zijn er klaar voor. Dank u. (applaus).